

AJUNTAMENT DE POLLENÇA

Informe sobre els assassinats i represaliats relacionats amb Pollença durant Guerra Civil (1936-1939).

Pere Salas Vives

El 18 de juliol de 1936 es rebel·là una part de l'Exèrcit espanyol contra el govern de la República. A Mallorca, el general Goded s'adherí a la causa dels rebels manant que tots els ajuntaments legalment constituïts cessassin en les seves funcions i càrrecs.

A Pollença, la junta Gestora -el consistori del moment-, va rebutjar dita orde i romangué fidel al govern republicà. El mateix feren els militars de la Base d'Hydroavions del Port de Pollença comandats per Fernando Beneyto i el cos de Carrabiners. Això va donar com a resultat que Pollença va ser governada durant quasi dos dies per autoritats i forces fidels a la República a diferència del resta de l'illa, el que va motivar la intervenció l'horabaixa del 20 de juliol de l'exèrcit revoltat per sufocar el que es va considerar com una "rebel·lió" dins la rebel·lió.

Tot plegat, a més de la forta presència de l'esquerra a Pollença durant el temps que durà la República, va provocar un macro procés judicial que va ser conegut amb el nom de la "Causa Núm. 57 de 1936". En ell es varen jutjar 105 naturals de Pollença, a més dels militars de la base, membres de la guàrdia civil i els carrabiners, que sumaven 43 processats més. Només 2 pollencins, el sergent de la Guàrdia Civil Antoni Bonet Salom i 23 soldats d'aviació varen ser absolts. Per a la resta es decretaren 18 penes de mort, 17 per als paisans i 1 per al cap dels Carrabiners Rafael Arrabal Ruiz. D'aquestes se n'executaren 8, entre les quals 5 correspongueren a pollencins i una al cap de Carrabiners; 22 més foren condemnats a 8 anys, 1 a 20 anys i els restants a 30 anys de presó, encara que la totalitat dels pollencins passaren 6 anys empresonats. Això suposà que en el "millor" dels casos, moltes de famílies patiren l'absència d'un ser estimat durant anys, a més de resultar privades de la seva aportació econòmica en uns moments tan difícils com el de la guerra i la primera postguerra.

A aquest fet, s'hi ha de sumar el segrest i assassinat de, almanco, 12 pollencins sense cap causa aparent a part de la de la seva ideologia o, fins i tot, per motius personals. 5 més foren afusellats en altres processos, el més famós dels quals fou el de Martí Vicens Vilanova, més conegut per "Bonjesus". En aquest cas s'ha de fer constar que un d'ells, Dionís Alcal, residia a Andratx.

També varen ser afusellats o assassinats 4 externs residents a Pollença, com el Guardia Civil Antoni Fenoí o Bernat Crespí Colomar, mort a l'edifici de Monti-Sion quan s'enfrontà a les tropes militars rebels el dia 20. Fins i tot podríem afegir una víctima mortal més, si sumam Ramon Crespo Biosca, soldat d'aviació de la base del Port de Pollença que morí en l'enfrontament contra els soldats d'intendència (dels quals també moriren Antoni Marroig Crespí i Joan Cerdà Bisquerria). Precisament aquests 2 darrers soldats són els únics que tenien fins fa uns anys un reconeixement públic en forma de monument "Obelisc", a l'entrada del Port de Pollença, lloc dels fets.

Per últim s'ha de fer constar que la repressió també es va abatre sobre un nombre indeterminat de pollencins que varen haver d'exiliar-se o patiren la repressió econòmica que engegà el règim franquista un cop acabada la guerra.

AJUNTAMENT DE POLLENÇA

Tot plegat, segons es detalla als quadres adjunts, suposà una fortíssima repressió per part de les forces anomenades nacionals sobre les que restaren fidels a la legalitat vigent del moment, que es traduí en la mort per assassinat o afusellament de 27 persones relacionades amb Pollença, més un soldat d'aviació fidel a la república mort en combat dia 20 de juliol.

Per altra part, més d'un centenar de pollencins varen patir greus penes de presó per defensar els ideals democràtics de la República o haver estat afiliats a partits d'esquerra o a les associacions obreres de Pollença durant el període republicà a partir del 21 de juliol de 1936.

Bibliografia

CAPELLÀ, L. (1989): *Diccionari vermell*. Palma de Mallorca, Moll.

MARCH BISBAL, J., CERDÀ VIVES, A. i SALAS VIVES, P. (2006): *La Guerra Civil a Pollença. La Revolta contra la rebel·lió*. Palma de Mallorca, Documenta Balear.

SALAS VIVES, P. (2011): *Història de Pollença. Segle XX*. Ajuntament de Pollença-Sa Nostra.